

Jornades del nomenclàtor

Recull de textos

Casal Pere Quart

Sabadell, 14 i 15 de setembre del 2018

Ajuntament
de Sabadell

Reflexions sobre la renovació del nomenclàtor d'una ciutat

Mercè Argemí Relat

relatora.

Historiadora i tècnica de patrimoni de l'Ajuntament de Manresa

Després de les diferents taules d'aportacions i debat, em toca fer-ne el resum i exposar breument les conclusions del que s'ha dit. No és una tasca fàcil ja que les aportacions han estat molt enriquidores i s'han posat sobre la taula moltes qüestions.

D'entrada voldria dir que molts dels aspectes que s'han comentat aquí els trobo en el meu àmbit de treball. En totes les sessions afloren exemples o circumstàncies pròpies de la meua feina que, en el fons, són compartides per moltes ciutats que, com Sabadell o Manresa, volen afrontar la revisió del seu nomenclàtor.

I abans de res, toca destacar que tothom ha coincidit a felicitar l'oportunitat i la necessitat de fer aquesta jornada, perquè és del tot necessari el debat i la reflexió. També tothom ha destacat que és un tema molt complex i que potser fins ara no s'havia abordat amb prou rigor.

Salvador Cardús deia: si el nomenclàtor no es toca, no genera incomoditats, però en el moment en què s'afronta el canvi, genera polèmica, genera conflicte. Potser per això estem en el punt en què estem. Per tant, cal valorar la valentia de l'Ajuntament de Sabadell d'obrir la caixa de Pandora i posar el nomenclàtor a debat públic i de forma constructiva i participada per respondre al sentir ciutadà i a la sensibilitat per la memòria històrica, tal com deia la regidora de Cultura Montserrat Chacón en la benvinguda i presentació de les jornades. Com va destacar l'alcalde Maties Serracant, en definitiva, per la voluntat de fer acció política compartida

Sobre el tema de la primera sessió, **el valor patrimonial del nomenclàtor**, tots tres ponents van coincidir en què el nomenclàtor té un valor simbòlic i identitari, de reconeixement de la ciutadania en aquells noms que la representen, i que hi ha una apropiació d'aquests noms de carrers per part de la comunitat.

També van coincidir en la idea que el nomenclàtor d'una ciutat es configura a través dels anys, a manera d'acumulació, de sedimentació. Salvador Cardús feia servir la imatge de l'al·luvió. El nomenclàtor com a fruit de l'acumulació dels noms que s'han donat en funció dels diferents moments històrics i segons les voluntats polítiques, al servei d'unes ideologies i d'uns interessos propis de cada moment.

Jo utilitzaria la mateixa metàfora de l'al·luvió: com en el procés d'evolució d'un riu, hi ha moments en què l'aigua deixa sediments i moments en què un aiguat s'emporta terres i soscava les lleres per deixar terres de nou la següent temporada. Això implica una alternança de sediments que no respon a la lògica, que no deixa uns estrats coherents.

El nomenclàtor és el resultat de la memòria social i política (no històrica). No mira cap al passat sinó que es forma en el present i es projecta cap al futur. És fruit d'un joc entre el record i l'oblit. Com en la memòria individual, la de les ciutats també és selectiva.

I aquí es va parlar de la suposada i falsa neutralitat de l'espai públic, debat que està tan d'actualitat i en el qual el nomenclàtor també és un exemple de l'exposició ideològica que es concentra als carrers i places.

Els ponents van coincidir en el fet que l'espai públic no és neutral. En el fons, es tracta d'un debat de poder, sobre quin és el poder hegemònic que fixa la seva empremta en els noms dels espais públics. El nomenclàtor és el fruit d'un debat sobre hegemonia cultural marcat pels interessos ideològics i polítics.

Vicenç Villatoro remarcava el caràcter utilitari, funcional, del nomenclàtor, per poder localitzar cases, persones, empreses sobre el terreny. I exposava que el nomenclàtor conté una part d'herència del passat, que ve donada pels noms acumulats des d'antic i que no ens fan nosa, i una part d'apropriació de l'espai per fer-te'l teu i que implica la imposició de nous noms escollits per representar-nos.

Arribats aquí, Montserrat Duch és contundent: els nostres nomenclàtors han acabat essent completament elitistes, sexistes i amb total predomini del sagrat sobre el profà. Aquest és el resultat de l'acumulació de noms que ens ve llegat d'èpoques anteriors.

Per tornar al tema de la sessió, cal considerar que efectivament el nomenclàtor té un valor patrimonial: com tot el patrimoni, es configura d'allò que preservem del nostre passat i present per llegar-lo a les generacions futures. I tal com es va destacar en algunes de les intervencions en el debat, el nomenclàtor, com el patrimoni, permet generar identificació amb un lloc i una comunitat i, per tant, permet generar connexió i participació i implicació. És important l'apropriació identitària del nomenclàtor per part de la col·lectivitat.

Per tant, implica selecció. I aquesta selecció es fa des de la nostra concepció com a societat, en funció d'allò que creiem que ens defineix i ens identifica, en funció de la imatge que volem trametre de nosaltres mateixos. Per tant, és necessàriament una selecció parcial, intencionada, esbiaixada. I això és ben legítim: hem de poder escollir com volem ser representats com a comunitat.

Per tant, com deia Montserrat Duch, canviar el nomenclàtor és canviar l'imaginari col·lectiu i remarcava que en cada època hi ha una divisòria que es vol marcar, una distància que es vol prendre amb relació al passat, una ruptura que es vol fer evident: el 1931 i el 1936 era el laïcisme *versus* la religiositat, avui és encara la democràcia i les llibertats *versus* la dictadura franquista. I això és perquè encara no hem superat el canvi d'etapa.

Vicenç Villatoro afirmava que el debat sobre l'espai simbòlic no es pot separar del debat polític i reclamava com a virtut el fet que l'espai públic sigui no neutral, un espai de dissensió on no hi hagi un discurs únic i monolític sinó plural.

Finalment, els tres ponents apuntaven uns suggeriments o criteris de com abordar una revisió de nomenclàtor.

Salvador Cardús deia que dels nostres carrers ha de desaparèixer «la infàmia», allò que ofèn de manera diàfana. A partir d'aquí, es preguntava què cal fer, com cal tractar els passats. Cal ignorar-los? Esborrar-los? I proposava fer reinterpretacions contextualitzades, de no ocultar el passat, sinó encaixar-lo. I de ser conscients de l'anacronisme de jutjar fets del passat des del present, aspecte que també va remarcar Josep M. Benaül en la seva intervenció al final de les jornades.

I donava alguns criteris pràctics i fàcilment consensuables d'entrada: que els noms que es posin no siguin ofensius, tinguin vinculació amb la ciutat, responguin a una valoració de la persona homenatjada i que hi hagi identificació de la comunitat amb el nom. Aconsella incorporar la diversitat i evitar fer judicis o venjances a través de la desmemòria.

Vicenç Villatoro deia que era més important el que es posa sota el nom, que el nom en si. I apostava per no renegar de l'herència, no ocultar el passat, sinó contextualitzar-lo i reinterpretar-lo, i defensava com a virtut que el nomenclàtor reflecteixi una realitat diversa, no coherent, i contradictòria a vegades. Defensava la dissensió i la pluralitat.

Al seu torn, Montserrat Duch deia que calia fer nomenclàtors més inclusius, on es reflecteixi la diversitat, on s'aculli la diferència, les minories, els exclosos. Per tant, cal ser valents i córrer riscos i treure noms per posar-ne de nous, perquè no tenim espais innominats als llocs simbòlics de les ciutats per poder revertir els greuges històrics que s'han fet, per exemple, respecte als noms de dona. Cal treure noms per posar-ne d'altres i així generar un nou imaginari que ens identifiqui, ens emmiralli, amb els valors que volem que ens representin. Aquí reclamava posar en relleu els valors de la Il·lustració (llibertat, igualtat...) que encara no estan prou reconeguts i per la força simbòlica que tenen. Com a consell pràctic proposava tenir com a marc referencial allò que ens és *propi* (entès com a local), *proper* (d'àmbit català) però també *llunyà* i cosmopolita, i posa com a exemple donar el nom de Rosa Parks, que engloba el fet de ser dona, negra i lluitadora pels drets civils.

Finalment, els ponents van coincidir en el fet que el debat, la participació i la contrastació d'opinions confrontades són sempre bons i enriquidors i que, com a societat democràtica que som, al final les decisions es dirimeixen a l'ajuntament, que és on es representen els equilibris polítics.

En el torn de debat obert amb els presents a la sala, va sortir immediatament un dels noms que ha generat més discussió i opinions encontrades: el de l'alcalde Marcet. Algunes persones del públic es van manifestar a favor de la figura de l'alcalde i en contra que es retirés el seu nom argumentant que durant el seu mandat havia fet coses molt bones per a la ciutat i havia ajudat moltes persones en aquells temps durs tant des del punt de vista polític com social, cultural i econòmic. Altres persones, però, van mantenir que Marcet va ser un alcalde del règim franquista no elegit democràticament i que és per la seva adhesió al règim que es va posar el seu nom a una plaça i un monument a la seva persona (el monument va ser retirat el maig de 2017). Per tant, per fer endreça de la imposició ideològica de noms, cal fer una revisió amb la reflexió corresponent.

I. Soler va insistir en el sentit que l'espai públic no és neutral i el nomenclàtor és el resultat d'una imposició política, ideològica. Per tant, va defensar que cal fer-ne la revisió, a partir de la reflexió, però amb valentia.

J. M. Benaül va reclamar que no es tracti d'una actuació només cosmètica i va posar com a exemple el cas de Xile, on la figura del dictador Pinochet ha quedat fora de la memòria i dels carrers, però la seva herència en el dia a dia del funcionament del país és encara ben present.

J. Balart va fer la consideració que el nomenclàtor es configura i es manté per la legitimació d'una ideologia. A Espanya, la dictadura no es va derrocar i encara està legitimada. Ara, però, estem capacitats per deslegitimar aquell règim de manera consensuada i democràtica.

M. Batlle va reivindicar que el 1975 i el 1985 els ajuntaments democràtics van fer neteja gairebé total. Ara no partim de zero, sinó que aleshores ja es va fer molta i bona feina per netejar l'empremta que havia deixat el franquisme als carrers de la ciutat. També es va dir que en alguns barris de nova construcció recent—Can Llong, Can Gambús i Castellarnau— hi ha hagut l'oportunitat de practicar moltes de les coses que s'han dit, però que no s'ha fet.

En la sessió de dissabte al matí a l'entorn de la **Llei de Memòria Històrica i el posicionament historiogràfic**, Oriol Dueñas, com a representant del Memorial Democràtic, va exposar el marc legal de referència, des de la Llei de Memòria Històrica del 2007, amb totes les seves mancances i ambigüitats, i les lleis catalanes del Memorial Democràtic (2007), de les fosses (2009) i de la reparació jurídica (2017), i va definir la tasca que fa el Memorial Democràtic.

Aquesta institució va ser creada per poder afermar les polítiques de memòria en un país on encara es dubta massa de quina ha de ser la distància que hem de prendre respecte a l'aixecament militar contra el govern legítim de la República, la Guerra Civil, la dictadura franquista i, fins i tot, la transició.

Oriol Dueñas va reconèixer la gran tasca ja feta a Catalunya durant la transició, des de la lluita antifranquista dels ajuntaments, sindicats, moviment veïnal i Assemblea de Catalunya, per retirar l'empremta del franquisme dels carrers, però afirma amb bons exemples que a Espanya no s'ha fet el mateix, ni de bon tros.

Però és obvi que encara queda molta feina per fer. Des del Memorial Democràtic, el primer pas va ser el de fer una diagnosi: un cens de la simbologia franquista a les poblacions catalanes. Aquest cens és una bona mostra que nomenclàtor i monuments van de la mà en l'exaltació del franquisme.

Del cens es deriva que els més directament relacionats amb el franquisme —noms dels grans personatges del règim, d'esdeveniments simbòlics de les victòries franquistes o de la història nacional espanyola, per exemple— ja van ser retirats després de la mort del dictador. Ara, però, encara estem retirant símbols franquistes (plaques i monuments) i no sense polèmica. I en el nomenclàtor de la majoria de ciutats encara queden els noms dels personatges locals que van representar el règim, com és el cas de Sabadell i l'alcalde Marcet o l'alcalde Llonch.

Oriol Dueñas explica que des del Memorial Democràtic tenen clar que l'article 15 de la Llei de Memòria Històrica s'ha de complir i que no hi pot haver simbologia ni nomenclàtor a l'espai públic que facin referència al cop d'estat o a la dictadura. L'espai públic no pot estar protagonitzat per símbols d'una dictadura que va ser terrible. Però la seva retirada s'ha de fer de manera estudiada: s'ha de contextualitzar, de documentar, per saber què es retira per no perdre informació; cal preservar la memòria i la història i guardar-la als arxius i els museus, però el carrer l'ha d'ocupar la democràcia.

Acaba dient que encara queda molta feina per fer i que l'han de fer les administracions públiques, també els ajuntaments, encara que això generi incomoditats.

En el tercer bloc d'intervencions (el segon del dissabte), amb el títol de **Memòria, història i nomenclàtor**, vam poder escoltar de primera mà les reflexions de l'historiador Josep Abad, autor de l'informe sobre el nomenclàtor de la ciutat per encàrrec de l'Ajuntament de Sabadell i que va sortir a la llum el mes d'agost de l'any passat. Aquest informe va ser redactat amb l'objectiu d'identificar aquells noms de carrers i places que actualment no s'ajusten als valors que es voldrien que ens representessin com ara la democràcia, la laïcitat, la catalanitat i la justícia social. També per detectar noms de carrers repetits o que han perdut el significat per tal de proposar que siguin renominats.

Josep Abad va poder explicar públicament que el seu treball va ser interessadament polèmic per la tergiversació política i ideològica que se'n va fer pels interessos mediàtics del moment, just abans de la celebració del referèndum de l'1 d'octubre, quan els mitjans de comunicació espanyols van orquestrar tota mena de notícies per exacerbar els ànims.

Aquesta intervenció va ser com un acte de desgreu que s'ha d'agrair als organitzadors de les jornades, per tal de poder restituir a l'historiador el valor de la seva tasca, que havia de ser una diagnosi a partir de la qual la comissió de nomenclàtor i els polítics haurien acabat prenent les decisions que creguessin oportunes. Si s'hagués pogut fer així, no hi hauria hagut lloc per a la polèmica.

Abad va explicar com havia elaborat el seu informe, partint dels informes que s'havien fet anteriorment per a Sabadell (va citar Miquel Carreras i Andreu Castells) i dels criteris elaborats pel Departament de Territori de la Generalitat per orientar els nomenclàtors de les poblacions catalanes. Abad va explicar que havia basat el seu informe a considerar l'ordre simbòlic (pseudohistòric), geogràfic i cultural que conté actualment el nomenclàtor sabadellenc.

La seva conclusió és que el nomenclàtor de Sabadell encara conté molts noms que resulten de la propaganda política dels grups dominants de diferents èpoques, encara amb referents clars relacionats amb el règim franquista però també amb el model pseudocultural franquista, amb clar predomini de noms que remetent a la geografia, a la història o a la cultura d'Espanya en detriment de la de Catalunya.

En aquest punt, Josep Abad va recordar la missió del Memorial Democràtic: que no es repeteixi la barbàrie ni aquí ni enlloc. I va citar el també historiador Martí Marín quan diu que treure els noms de carrers polítics posats en context no democràtic és una obligació per a la restitució dels valors democràtics.

Josep Abad va definir els criteris combinats que considera que cal tenir presents en la revisió del nomenclàtor: mantenir la tradició, amb la contextualització que calgui, però alhora corregir les mancances de gènere, corregir els excessos de noms relacionats amb el catolicisme i aplicar criteris de justícia social en relació amb els noms de grans terratinents, empresaris, personatges que es van enriquir amb l'esclavisme, etc.

L'historiador va concloure que cal dotar el nomenclàtor de valors humans, socials i universals, que cal informar la ciutadania del valor del nomenclàtor de la seva ciutat i va reivindicar que se'n faci una revisió a fons i que es debati com volem que el nomenclàtor ens representi. En aquest sentit, va demanar que els polítics perdin la por i tinguin ferma i que la polèmica se centri en els criteris tècnics i històrics, i no que es generi per interessos mediàtics i partidistes.

A continuació, la historiadora Angelina Puig va fer un molt bon exercici d'aproximació a l'origen i el sentit del nomenclàtor: des del seu coneixement sobre la història del barri de Torre-romeu, va explicar com, en un inici, els noms dels carrers d'aquell barri de nova construcció van ser les lletres de l'abecedari, una manera pràctica, però coincidirem que ben insulsa, de trobar una solució utilitària per donar nom als carrers.

Puig va exposar que el barri neix per la necessitat de trobar un lloc per viure de les famílies immigrades els anys quaranta i cinquanta del segle passat, a resultes de la Guerra Civil i de la repressió i carestia econòmica que caracteritzen la dictadura franquista. La construcció del barri es va fer de manera autogestionada, amb cases construïdes per les pròpies famílies amb l'ajuda de familiars i veïns. I amb l'apropiació de l'espai i la identificació amb el seu nou lloc d'habitatge, els veïns i veïnes van triar els noms dels carrers on vivien, i van posar-los els noms de diferents rius i embassaments pirinencs, en record del pas de moltes d'aquelles persones com a treballadors de les centrals hidroelèctriques. Per tant, aquests noms que avui semblen llunyans i aliens al barri i a la ciutat actuals, en realitat representen la feina, l'esforç i la voluntat d'aquella gent que els va triar.

Per tot això, Angelina Puig reclama que cal conèixer i entendre la història de la gent que habita els barris i fer el nomenclàtor d'acord amb les persones, no només a partir de criteris purament acadèmics, i proposa ampliar la mirada i reflectir en el nomenclàtor la història dels barris i de les persones que els han fet.

En la seva intervenció, Francesc Vilanova es va centrar en el tall que va representar la dictadura franquista que, segons ell, no es va plantejar mai la neutralitat de l'espai públic. Citant Jordi Borja, va afirmar que

el nomenclàtor imposat després del 1939 era una clara exaltació del règim i de l'església que hi era connivent ja que, tal com diu Carme Molinero, el franquisme va aplicar una potentíssima política de propaganda com a mostra ben visible de l'ocupació i que va deixar als carrers la memòria dels vencedors.

Vilanova va plantejar la necessitat d'analitzar quins foren els grups beneficiats en el nomenclàtor (militars, església, ideòlegs...) i l'interès que tindria estudiar el procés que es va seguir en l'atorgament de noms, a partir dels arxius de l'administració. Finalment va concloure que la pretesa neutralitat de l'espai públic és falsa i que cal la restitució del nomenclàtor en termes de valors democràtics.

En el bloc previst per posar **Exemples d'altres ciutats**, Jesús Romero va exposar el funcionament del nomenclàtor a Terrassa i va aportar un punt de vista diferent al debat: el punt de vista tècnic. Amb l'experiència acumulada, va demanar obrir mires, ja que arreu hi ha processos i debats similars al nostre i va exposar alguns aspectes clau del nomenclàtor de les ciutats.

Va destacar una obvietat, si voleu, però que no és banal: en els moments de creixement urbà és quan es produeix la necessitat de nous noms i són els qui manen en cada moment qui els decideixen. Romero també va remarcar que el nomenclàtor és viu i que fer-ne una anàlisi, tenir-ne un bon coneixement, ajuda a entendre què tenim entre mans. Va explicar quina és la important feina tècnica que hi ha darrere el nomenclàtor de normalització, sistematització i divulgació, en definitiva, la seva gestió. També va explicar que els canvis de noms tenen efectes administratius, burocràtics i estadístics que s'han de tenir en compte. Al meu entendre, amb la seva intervenció es va posar en relleu el valor de la feina dels tècnics en la funció que té el nomenclàtor i en la seva gestió diària.

El darrer bloc d'intervencions de les jornades va ser sobre **El nomenclàtor dels nostres carrers: la necessitat d'una revisió**, amb les intervencions de Josep Ache, periodista, i els historiadors Jordi Serrano i Josep M. Benaul. Les perspectives eren molt bones per tot el coneixement i criteri que podien aportar tots tres ponents, però malauradament el temps es va fer curtíssim i tant les aportacions com el debat van quedar inconclusos.

Josep Ache va començar advertint que, en termes de nomenclàtor, Sabadell incompleix les lleis, en referència a l'article 15 de la Llei de Memòria Històrica i també a l'Estatut d'autonomia de Catalunya. El periodista va fer un ràpid repàs per diferents moments de la creació i canvis del nomenclàtor de la ciutat des del 1855 fins al 1939, analitzant com s'havien donat noms de carrers i espais públics a algunes zones concretes durant el creixement de la ciutat. Una anàlisi molt interessant i curiosa que explica que en certs moments els qui van donar noms de carrers van demostrar un esperit obert, modern i cosmopolita major que fins i tot en l'actualitat.

Josep Ache va advertir que el nomenclàtor és un instrument ideològic potent i va proposar de fer net d'alguns noms avui no desitjats i retornar a alguns dels noms donats en èpoques anteriors i que tenen el valor de fer honor a la universalitat, al coneixement científic, a idees pioneres, etc. Segons ell caldria canviar una vintena de noms clarament, no gaire més. Per a casos especialment sensibles i complicats, com el de l'alcalde Marcet, va plantejar la creació d'una comissió d'experts per debatre i fer propostes.

Jordi Serrano va ser molt clar en el seu posicionament: per ell, l'oblit és aliat del franquisme i a una memòria democràtica dèbil li correspon una democràcia dèbil, que és el que tenim actualment. Només la revolta dels nets contra l'oblit dels pares per la voluntat de reparació de la memòria dels avis és el que pot trencar aquesta dinàmica.

Per Serrano, el debat sobre el nomenclàtor és un debat sobre ètica i pedagogia i entén que no es pot justificar de cap manera als ulls d'infants i joves que els carrers de la seva ciutat portin noms de persones que no van ser elegides democràticament i que van ser còmplices necessàries de la imposició i la supervivència al llarg del temps d'un règim dictatorial feixista. En aquest sentit, és taxatiu en relació amb la plaça

dedicada a l'alcalde Marcet: se li ha de canviar el nom, per higiene democràtica. Admet que la figura de Marcet pot ser vista des de diferents òptiques i que les experiències personals el poden tenir per una persona que va fer molt per la ciutat i per molts ciutadans, però també recorda aquells casos en què l'aleshores alcalde imposat pel règim franquista no va voler salvar de l'exili, de la deportació o de la misèria econòmica altres persones per no ser afectes.

Finalment, va fer la proposta de canviar alguns noms del nomenclàtor actual, que no serien molts, potser només una desena, per donar-li una nova orientació lliure de referències al feixisme i oberta a reconèixer les dones i altres col·lectius menystinguts fins ara. En això, recollia algunes de les propostes fetes per Josep Abad en el seu informe sobre el nomenclàtor, on havia detectat, a part de noms avui dia no representatius dels valors de la democràcia i el catalanisme, alguns noms duplicats i d'altres que havien perdut el sentit inicial i que podrien ser retirats i canviats.

El darrer torn de paraula va ser per a Josep M. Benaül, que va començar insistint en el fet que, amb els canvis en la dedicació del nomenclàtor o dels monuments, el que fem és modificar la realitat simbòlica però no modifiquem les circumstàncies reals que havien portat a establir aquells símbols i que es perpetuen. Com si canviar el nomenclàtor fos una operació de maquillatge.

Com ja havien fet els primers ponents a l'inici de les jornades, Benaül considera que el nomenclàtor respon a construccions històriques i que, com a tals, té un biaix, és intencionat. Per tant, la seva formació al llarg dels diferents moments històrics genera contradiccions que són difícils d'arreglar si no s'intervé en la realitat mateixa.

Josep M. Benaül va defensar que la recerca històrica i el rigor en els plantejaments ha de permetre establir uns criteris sobre els quals bastir el consens sobre el nomenclàtor i els canvis que s'hi puguin fer. Per tant, serien els historiadors les persones competents per proposar els canvis de noms. L'historiador va admetre que alguns noms s'haurien de canviar, però també va defensar mantenir-ne d'altres i va advertir que no es pot caure en judicis de valors atemporals, a partir dels quals es jutgin fets i persones del passat amb punts de vista des del present, sense passar pel filtre de la interpretació historiogràfica. En aquest punt, Benaül va criticar les consideracions fetes per altres persones presents a les jornades per manca de rigor històric i per fer judicis extemporanis des del present sobre el passat.

Pel que fa al nom de l'alcalde Marcet, Benaül va expressar que tindria seriosos dubtes de treure'l, sobretot si els arguments per fer-ho no tenen suficient rigor històric.

Cal dir que, en aquest punt de les jornades, el to va pujar en tensió i es van fer alguns comentaris potser fora del marc del respecte. Personalment crec que és una mostra feaent del valor simbòlic que té aquest tema i de les profundes implicacions que té una cosa que podria semblar trivial com és el nomenclàtor o la dedicació dels monuments d'una ciutat. Per tant, considero que aquest fet també demostra la necessitat i l'oportunitat de generar espais de debat sobre el nomenclàtor, un deure que té l'Ajuntament i que està acomplint amb aquestes jornades i amb el funcionament de la comissió creada expressament per parlar del nomenclàtor.

En definitiva, com a recull de les principals idees que els diferents ponents van aportar durant aquestes interessants sessions i aplicant també el meu criteri, jo remarcaria els aspectes següents.

Tothom va coincidir que l'espai públic no és ni pot ser neutre, asèptic, i el nomenclàtor n'és una mostra clara, ja que és el resultat de la pugna per l'hegemonia cultural marcada pels interessos ideològics i polítics.

És cert que en el nomenclàtor s'acumula l'herència de noms posats en diferents èpoques, per tant, i per no fer taula rasa amb el passat, es va proposar de contextualitzar els noms per entendre el seu origen sense necessitat de treure'ls quan creiem que ja no representen la nostra societat, la nostra comunitat. I fer-ne pedagogia.

Ara bé, hi ha alguns preceptes legals de lleis que queden curts en molts aspectes, però que encara no es compleixen en molts d'altres. I aquestes lleis insten les administracions a treure dels carrers tota exaltació del règim franquista. Malgrat que ja s'ha fet molta feina en aquest sentit, encara en queda per fer. I aquest és el moment en què ens trobem amb el nomenclàtor a Sabadell. I en una societat democràtica, el debat i la participació són les millors eines per arribar a consensos, encara que siguin més o menys majoritaris.

Hi ha molts aspectes del nomenclàtor a canviar. Un primer i més candent és el dels noms que remeten al règim franquista. Aquests generen més controvèrsia perquè es troben a l'altra banda de la frontera ideològica que encara tenim massa propera i no hem superat, que és la del trencament amb la dictadura franquista, de la qual ens volem allunyar ideològicament. Més enllà d'aquest tall, però, també tenim altres greuges a corregir, com ara haver donat noms de carrer a reconeguts esclavistes o empresaris afectes al poder, també la preponderància de noms vinculats a la religió catòlica o bé, i sobretot, la manca de reconeixement a les dones o a col·lectius minoritaris.

Per corregir aquests greuges cal ser valents, i no només hem de pensar quins noms nous cal posar, sinó que cal tenir en compte on els posem, ja que no és el mateix un nom en un polígon acabat de construir a l'extraradi que un nom en un lloc simbòlic, al centre històric de la ciutat.

Aleshores, un primer pas ja proposat és el de retirar noms repetits o que han perdut el sentit i no tenen càrrega ideològica. L'altre pas haurà de ser retirar alguns noms de manera simbòlica, aquells que significaran el canvi de paradigma entre la societat que els va posar i la que representem ara.

Quins han de ser aquests noms a retirar? El debat està obert i és ben encès. I, com deia, tot debat ajudarà a acostar posicions i ampliar consensos. Els historiadors han d'ajudar a establir criteris i aportar informació per al debat. Ara bé, en la meua opinió, finalment qui haurà de prendre les decisions, després d'escoltar tots els criteris, és la majoria democràtica expressada al ple de l'Ajuntament.